

KẾT QUẢ CÔNG TÁC TÂY NGUYÊN VÀ NAM BỘ CỦA VIỆN NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO NĂM 2013

Từ tháng 5 đến tháng 10/2013, Viện Nghiên cứu Tôn giáo, thuộc Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam đã liên tiếp cử các đoàn công tác tại Tây Nguyên (Gia Lai và Kon Tum từ ngày 5/5 đến ngày 18/5/2013; Đắk Lắk và Đắk Nông từ ngày 30/6 đến ngày 14/7/2013; Lâm Đồng từ ngày 4/10 đến ngày 9/10/2013) và 3 tỉnh thành Nam Bộ (Thành phố Hồ Chí Minh, An Giang và Cần Thơ từ ngày 9/10 đến ngày 22/10/2013) nhằm phục vụ cho các đề tài khoa học mà Viện đang thực hiện, đặc biệt là 2 đề tài độc lập cấp Nhà nước: *Vấn đề tôn giáo trong phát triển bền vững Tây Nguyên* (thuộc Chương trình Khoa học và Công nghệ trọng điểm cấp Nhà nước *Khoa học và công nghệ phục vụ phát triển kinh tế - xã hội vùng Tây Nguyên*, mã số KHCN-TN3/11-15), và *Phát huy giá trị của tôn giáo nhằm xây dựng và nâng cao đạo đức, lối sống con người Việt Nam hiện nay* (thuộc Chương trình Khoa học xã hội và Nhân văn *Nghiên cứu khoa học phát triển văn hoá, con người và nguồn lực*, mã số KX.03/11-15).

Mục tiêu của các chuyến công tác là khảo sát và đánh giá tổng thể thực trạng tôn giáo ở các khu vực Tây Nguyên và Nam Bộ hiện nay; tìm hiểu ảnh hưởng của tôn giáo, nhất là Phật giáo, Công giáo, Tin Lành, Cao Đài, Phật giáo Hòa Hảo và một số hiện tượng tôn giáo mới, đối với mọi mặt của đời sống xã hội; làm rõ những giá trị của tôn giáo, đặc biệt là những giá trị về đạo đức và lối sống; từ đó, đề xuất hệ quan điểm định hướng và các nhóm giải pháp đối với vấn đề tôn giáo và chính sách tôn giáo trong phát triển bền vững đất nước, cũng như việc phát huy những giá trị của tôn giáo trong việc xây dựng và nâng cao đạo đức, lối sống con người Việt Nam hiện nay.

Với những mục tiêu trên, các đoàn công tác của Viện Nghiên cứu Tôn giáo đã tổ chức nhiều cuộc tọa đàm khoa học với các ban ngành trực tiếp và gián tiếp liên quan đến công tác tôn giáo các tỉnh thành như Ban Tôn giáo, Ban Dân vận, Ban Dân tộc, Mặt trận Tổ quốc, Sở Công an, Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch, Hội Cựu chiến binh, Hội Nông dân, Hội Liên hiệp Phụ nữ, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, v.v...; điều tra xã hội học (định lượng và định tính) với tín đồ và chức sắc Phật giáo, Công giáo, Tin Lành, Cao Đài, Phật giáo Hòa Hảo, người không phải là tín đồ tôn giáo, cũng như cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về tôn giáo;

tham quan và khảo sát các cơ sở thờ tự, cơ sở từ thiện xã hội của các tôn giáo; thu thập tài liệu về tôn giáo tín ngưỡng, nhất là tài liệu hiện lưu trữ tại Trung tâm Lưu trữ Quốc gia 4 (thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng).

Bên cạnh đó, kết hợp chặt chẽ với những chuyến khảo sát điền dã, Viện Nghiên cứu Tôn giáo đã tổ chức thành công 2 cuộc hội thảo khoa học, gồm: *Biến đổi tôn giáo ở Tây Nguyên: thực trạng, chính sách và giải pháp* (tại thành phố Buôn Ma Thuột, tỉnh Đắk Lắk, ngày 12/7/2013, phối với Ban Chỉ đạo Tây Nguyên) và *Phát huy giá trị của tôn giáo nhằm xây dựng, nâng cao đạo đức, lối sống con người Việt Nam hiện nay: thực trạng, những vấn đề đặt ra và phương hướng, giải pháp* (tại Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 14/10/2013, phối hợp với Viện Khoa học xã hội vùng Nam Bộ, thuộc Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam).

Nguyễn Thị Quế Hương

HỘI NGHỊ CỘNG TÁC VIÊN TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO

Ngày 14/10/2013, tại Thành phố Hồ Chí Minh, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo tổ chức Hội nghị cộng tác viên khu vực phía Nam. Hội nghị đã thông báo những kết quả đạt được trong 15 năm qua (1999 - 2013), một số thay đổi về hình thức trình bày tạp chí, thể lệ gửi bài và định hướng phát triển tiếp theo của Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo, đồng thời tri ân sự tham góp tích cực và trách nhiệm của đông đảo cộng tác viên trên khắp cả nước nói chung và ở khu vực phía Nam nói riêng đối với việc xây dựng, phát triển Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo và ngành nghiên cứu tôn giáo ở Việt Nam.

Có thể khẳng định, cho đến nay, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo đã trở thành diễn đàn có uy tín của giới nghiên cứu tôn giáo và bạn đọc quan tâm đến lĩnh vực này. Tạp chí không chỉ công bố các kết quả nghiên cứu lý luận và thực tiễn về tín ngưỡng, tôn giáo trong nước cũng như trên thế giới, phổ biến đường lối, chủ trương, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước Việt Nam về tín ngưỡng, tôn giáo, mà còn góp phần chống lại việc lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo chống phá cách mạng của các thế lực phản động, chống lại những luận điệu xuyên tạc về tự do tôn giáo và nhân quyền ở Việt Nam, v.v...

Trên cơ sở định hướng phát triển của Tạp chí và ý kiến của các cộng tác viên, lãnh đạo Tạp chí xác định, Tạp chí là diễn đàn chủ yếu phản ánh những hoạt động nghiên cứu tôn giáo của Viện Nghiên cứu Tôn giáo, nên trong thời gian tới, ngoài việc tiếp tục đăng tải các nghiên cứu nhận thức luận về tôn giáo như các trường phái nghiên cứu tôn giáo trước chủ nghĩa Mác; Chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo; quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam về tín ngưỡng, tôn giáo; phương pháp nghiên cứu tôn giáo và các vấn đề liên quan đến các tôn giáo, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo sẽ chú trọng đăng tải và đặt viết những bài mang tính lý luận cao hơn về xu thế phát triển hoặc biến chuyển của tôn giáo trong nước và ngoài nước; các bài nghiên cứu tôn giáo, tín ngưỡng của các dân tộc thiểu số; các bài viết giải thích từ ngữ tôn giáo dưới góc độ nghiên cứu tôn giáo.

Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo rất mong tiếp tục nhận được sự hưởng ứng của quý vị cộng tác viên nhằm không ngừng hoàn thiện và nâng cao hơn nữa chất lượng của Tạp chí. /.

PV.

Giới thiệu sách:

CÁC TÔN GIÁO TRÊN THẾ GIỚI

Các tôn giáo trên thế giới là công trình khảo cứu của hai tác giả Lewis M. Hopfe và Mark R. Woodward (Phạm Văn Liễn dịch), Nhà xuất bản Thời đại ấn hành năm 2011. Nội dung cuốn sách này chia làm 4 phần lớn:

Phần I: Các tôn giáo cơ sở, với ba chương (Chương 1, Chương 2 và Chương 3), trình bày những dạng thức tôn giáo không được bảo quản dưới hình thức văn tự và các loại hình tôn giáo của các dân tộc thời tiền sử, như hồn linh giáo, ma thuật, bói toán, kiêng kỵ, vật tổ, cúng tế, thần thoại, nghi lễ, thờ cúng tổ tiên; những tôn giáo bản địa Châu Mỹ; các loại hình tôn giáo Châu Phi.

Phần II: Các tôn giáo gốc Ấn Độ, với bốn chương (Chương 4, Chương 5, Chương 6 và Chương 7), đề cập đến 4 tôn giáo bắt nguồn từ Ấn Độ gồm Ấn Độ giáo, Kỳ Na giáo, Phật giáo và Sikh giáo.

Phần III: Các tôn giáo khởi nguyên ở Trung Quốc và Nhật Bản, với hai chương (Chương 8 và Chương 9), trình bày về ba tôn giáo khởi nguyên từ hai quốc gia Đông Á này là Đạo giáo, Khổng giáo và Thần giáo (Shinto).

Phần 4: Các tôn giáo phát tích từ Trung Đông, với năm chương (từ Chương 10 đến Chương 14), đề cập đến năm tôn giáo có nguồn gốc từ khu vực Trung Đông gồm Bái Hỏa giáo, Do Thái giáo, Kitô giáo, Islam giáo và Bahai'i giáo.

Với phương pháp tiếp cận duy vật lịch sử, các tác giả đã vẽ ra bức tranh tương đối toàn cảnh về các loại hình tôn giáo trên thế giới trong sự vận động của chúng với nhau nói riêng và với thế giới nói chung. Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách này với bạn đọc xa gần./.

ĐẶC ĐIỂM VÀ VAI TRÒ CỦA PHẬT GIÁO VIỆT NAM THẾ KỶ 20

Nội dung cuốn sách *Đặc điểm và vai trò của Phật giáo Việt Nam thế kỷ XX*, của tác giả Nguyễn Quốc Tuấn, Nxb. Từ điển Bách khoa ấn hành năm 2012, chia thành 5 chương.

Chương 1: Đời sống Phật giáo Việt Nam trước thế kỷ XX, tập trung đề cập đến hai vấn đề chính. Một là, phác lược phân kỳ lịch sử Phật giáo Việt Nam trước thế kỷ XX. Theo đó, lịch sử Phật giáo Việt Nam trước thế kỷ XX được chia thành 5 giai đoạn: từ trước Công nguyên đến Công nguyên, từ thế kỷ I đến thế kỷ IV, từ thế kỷ IV đến thế kỷ X, từ thế kỷ XI đến thế kỷ XIV, từ thế kỷ XV đến thế kỷ XIX. Hai là, một số vấn đề trong giáo lý của Phật giáo Việt Nam trước thế kỷ XX, tiêu biểu là tư tưởng hòa trộn các tông phái, và tư tưởng xây dựng một nền Phật giáo Việt Nam riêng biệt.

Chương 2: Phật giáo Việt Nam thế kỷ XX, nhấn mạnh đến nguyên nhân và diễn biến của phong trào chấn hưng Phật giáo ở Việt Nam bắt đầu từ những năm 1920 ở các trung tâm lớn như Nam Bộ, Huế và Hà Nội; đi sâu phân tích sự kiện thống nhất Phật giáo Việt Nam lần đầu tiên năm 1951, cũng như pháp nạn của Phật giáo Miền Nam Việt Nam năm 1963 và những hệ quả của sự kiện này.

Chương 3: Tính bình dân - đại chúng (hay lối sống Phật giáo) và vùng - tộc người; Chương 4: Phức hợp và thống nhất, chú trọng làm rõ 4 đặc điểm của Phật giáo Việt Nam thế kỷ XX theo quan điểm của tác giả, đó là: tính bình dân - đại chúng (hay lối sống Phật giáo), tính vùng - tộc người, tính phức hợp và tính thống nhất.

Chương 5: Vai trò của Phật giáo Việt Nam trong thế kỷ XX, nêu bật sự đóng góp của Phật giáo với công cuộc kháng chiến chống ngoại xâm và thống nhất Tổ quốc; tham gia kiến quốc, cải biến xã hội và xác lập một lối sống Phật giáo hiện đại; tham gia hiện đại hóa đất nước trên tư cách một động lực của phát triển và hoàn thiện nhân cách con người.

Tóm lại, nội dung cuốn sách *Đặc điểm và vai trò của Phật giáo Việt Nam thế kỷ XX* của tác giả Nguyễn Quốc Tuấn giúp bạn đọc có thêm những hiểu biết về sự nỗ lực gây dựng, các chuyển động và vai trò của Phật giáo Việt Nam ở thế kỷ XX, cũng như triển vọng của tôn giáo này trong thế kỉ XXI.

Chữ Thị Kim Phương

NIÊN GIÁM CÔNG GIÁO THẾ GIỚI NĂM 2013

Hãng thông tấn Fides của Công giáo ngày 1/10/2013 đã đăng số liệu *Niên giám Công giáo Thế giới năm 2013*. Theo đó, số tín đồ Công giáo toàn cầu năm 2012 đã tăng thêm 17.820.000 người thành 1.123.591.000 người, chiếm 17,5% dân số thế giới. Châu Mỹ vẫn là nơi có đông giáo dân nhất với 592.300.000 người, chiếm 63,12% dân số; tiếp đến là Châu Âu với 285.700.000 người, chiếm 39,92% dân số. Số tín đồ Công giáo của cả hai châu lục này có xu hướng giảm, trong khi Châu Á và Châu Phi dù hiện tại ít hơn nhưng đang có xu hướng gia tăng.

Bình quân trên thế giới 1 linh mục phải coi sóc 2.936 giáo dân. Tỷ lệ này ở một số châu lục cụ thể như sau: Châu Phi là 4.959 giáo dân/1 linh mục, Châu Mỹ là 4.815 giáo dân/1 linh mục, Châu Á 2.254/1 linh mục, Châu Âu là 1.521 giáo dân/1 linh mục, Châu Đại Dương là 2.004 giáo dân/1 linh mục. Hiện vẫn còn 131.453 giáo điểm không có linh mục coi sóc, đông nhất là Châu Âu với 72.784 giáo điểm và Châu Á là 40.364 giáo điểm.

Trên thế giới hiện có 5.132 giám mục (tăng 28 vị so với năm 2011) đang coi sóc 3.906 giáo phận, trong đó đông nhất là Châu Mỹ với 1.914 vị, Châu Âu với 1.616 vị. Số linh mục toàn cầu hiện là 413.418 vị (tăng 1.182 vị), đông nhất là Châu Âu với 187.864 vị (giảm 2.286 vị), kế tiếp là Châu Mỹ với 123.014 vị (tăng 407 vị). Châu Á và Châu Phi có số linh mục tăng cao nhất lần lượt là 1.542 vị và 1.530 vị.

Số phó tế vĩnh viễn là 40.914 vị (tăng 1.350 vị), trong đó số phó tế vĩnh viễn của dòng tu là 40.270 vị (tăng 1.266 vị). Số nữ tu sĩ là 713.206 vị (giảm 8.729 vị), trong đó Châu Âu vẫn đông nhất với 278.583 vị (giảm 7.459 vị), Châu Mỹ là 190.683 vị (giảm 4.515 vị). Số nam tu sĩ là 55.085 vị (tăng 420 vị).

Số tu hội đời có 713 tu hội nam (giảm 34 tu hội), 24.564 tu hội nữ (giảm 1.489 tu hội). Thừa sai giáo dân toàn cầu có 381.722 vị (tăng 46.220 vị). Số giáo lý viên là 3.125.235 vị (giảm 35.393 vị).

Số đại chủng sinh là 120.616, trong đó có 72.277 chủng sinh giáo phận, 48.339 chủng sinh dòng tu. Số tiểu chủng sinh là 102.530, trong đó có 79.350 thuộc giáo phận, 23.180 thuộc dòng tu.

Hiện nay, Giáo hội Công giáo hoàn vũ đang quản lý 71.482 trường mẫu giáo với 6.720.345 học sinh, 9.411 trường tiểu học với 31.939.415 học sinh, 43.777 trường trung học cơ sở với 18.952.976 học sinh, và 2.494.111 trường phổ thông trung học với 3.039.684 học sinh; điều hành 5.435 bệnh viện, 17.524 điều dưỡng đường, 567 trại phong, 15.784 nhà chăm sóc người già, 10.534 cô nhi viện, 10.592 trường đào tạo y tá điều dưỡng, 15.108 trung tâm tư vấn hôn nhân và 40.671 trường tư thục.

Hiện Bộ Rao giảng Tin mừng (Bộ Truyền giáo) coi sóc 185 tổng giáo phận gồm 783 giáo phận, 1 đan viện, 80 hạt Đại diện Tông tòa, 40 hạt Phủ doãn Tông tòa, 8 vùng truyền giáo tự lập, 5 Giám quản Tông tòa, 6 giáo phận quân đội. Việt Nam cũng thuộc sự quản lý của Bộ Rao giảng Tin mừng.

Triết Giang

THẺ LỆ GỬI BÀI CHO TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO

Để nâng cao hơn nữa chất lượng nội dung và hình thức bài tạp chí theo hướng quy tắc viết bài tạp chí theo thông lệ quốc tế, phù hợp với định hướng của Viện Nghiên cứu Tôn giáo và Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo đề nghị cộng tác viên gửi bài theo thể lệ sau đây:

(1) Bài viết gửi tới Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo là các bài nghiên cứu khoa học công bố kết quả nghiên cứu, giới thiệu kinh nghiệm trong nước và quốc tế, trao đổi ý kiến về những vấn đề: lí luận tôn giáo, quan điểm và chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam về tôn giáo, các tôn giáo, tín ngưỡng ở Việt Nam và thế giới, v.v... chưa từng gửi cho các tạp chí chuyên ngành khác. Tác giả chịu trách nhiệm pháp lí khi cùng một bài viết gửi cho nhiều tạp chí khác nhau.

(2) Bài viết soạn thảo trên máy vi tính theo thể thức định dạng như sau: Font chữ: *Times New Roman*, cỡ chữ 14, dẫn dòng 1.5 lines, first line: 0,5 cm, khổ giấy A4, lề trên và lề dưới: 2 cm, lề trái và lề phải: 2,8 cm); Bài viết có độ dài tối thiểu 6 trang, tối đa là 18 trang, bao gồm tóm tắt tiếng Việt nêu nội dung chính và đóng góp của bài viết (nội dung tóm tắt khoảng 200 từ và khuyến khích dịch tóm tắt sang tiếng Anh).

(3) Bài viết được trình bày theo thứ tự sau: tên tác giả (học hàm, học vị, địa chỉ cơ quan hoặc nhà riêng, E-mail và số điện thoại liên hệ), tên bài báo; tóm tắt; từ khóa (5 - 7 từ); nội dung bài viết; tài liệu tham khảo.

(4) Bài viết cần được chia thành các tiểu mục, tiết và đánh số thứ tự: 1.; 2.;... 1.1.; 1.2.;... 2.1.; 2.2.;... Tên mục, tiểu mục cần ngắn gọn, không có dấu chấm ở cuối dòng.

(5) Các trích dẫn nguyên văn thì để trong ngoặc kép (“ ”), đoạn trích dẫn để ở dạng chữ thường (regular); Các trích dẫn tóm tắt nội dung hoặc ý kiến thì không cần để trong ngoặc kép. Cả hai cách trích dẫn đều phải được chú thích nguồn tài liệu, đánh số theo thứ tự xuất hiện trong bài viết và đặt ở cuối bài (endnote) theo quy cách sau:

- Đối với các tài liệu là bài tạp chí bằng tiếng Việt: tên tác giả (năm xuất bản) tên bài tạp chí để trong ngoặc kép, tên tạp chí in nghiêng, tập, số: trang trích dẫn, ví dụ:

¹. Hà Văn Tấn (2000), “Về một nghi lễ Mật giáo qua bia tháp Sùng Thiện Diên Linh”, *Nghiên cứu Tôn giáo*, số 2 (3): 23.

- Đối với các tài liệu là sách tiếng Việt: tên tác giả (năm xuất bản) *tên sách in nghiêng*, nhà xuất bản, nơi xuất bản: trang trích dẫn, ví dụ:

¹. Nguyễn Quang Hưng (2007), *Công giáo Việt Nam thời kì triều Nguyễn (1802-1883)*, Nxb. Tôn giáo, Hà Nội: 145.

- Đối với các tài liệu trên website: tên tác giả, *tên bài viết in nghiêng*, địa chỉ truy cập, ngày/tháng/năm truy cập. Ví dụ: Hòa thượng Hư Vân, *Giới luật là nền tảng căn bản của Phật Pháp*, <http://thuvienhoasen.org>, truy cập ngày 23/8/2013.

- Đối với các tài liệu và sách bằng tiếng nước ngoài, đề nghị đề nguyên ngữ, ví dụ:

¹. Bellah, R. (1967), “Civil Religion in America”, *the American Academy of Arts and Sciences*, from the issue entitled, “Religion in America”, Vol. 96, N°. 1: 1-21.

². Jean Baubérot (2004), *Histoire de la laïcité en France*, PUF, Que sais-je?, pp. 5-19.

(6) Tác giả chịu trách nhiệm về độ tin cậy khoa học của bài viết và độ chính xác của tài liệu tham khảo.

(7) Theo quy định về việc trả nhuận bút qua tài khoản, đề nghị tác giả hoặc đồng tác giả khi gửi bài kèm theo thông tin số tài khoản cá nhân, tên ngân hàng và chi nhánh nơi mở tài khoản. (Tất cả các thông tin cá nhân này sẽ được bảo mật)

(8) Bài viết không được sử dụng, Tòa soạn xin phép không trả lại bản thảo.

(9) Bản điện tử của bài viết gửi qua E-mail: nctongiao@yahoo.com.vn hoặc chuyển trực tiếp cho Tòa soạn Tạp chí.

- Bản in của bài viết gửi theo địa chỉ: Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo, số 27 Trần Xuân Soạn, Hai Bà Trưng, Hà Nội. Điện thoại: 04 3978 4864.

Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo trân trọng thông báo đến quý cơ quan, đơn vị và bạn đọc được biết.

THÔNG BÁO
ĐẶT MUA TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO NĂM 2014

Năm 2014, Tạp chí *Nghiên cứu Tôn giáo* tiếp tục phát hành:

1. Bản tiếng Việt: 12 số/năm (1 tháng/1 kỳ)

Giá bìa: 30.000đ/cuốn

2. Bản tiếng Anh: 4 số/năm (3 tháng/1 kỳ)

Tại Việt Nam: 60.000đ/cuốn

Tại các nước Châu Á: US \$ 5

Tại các nước Châu Âu: US \$ 5.5

Tại Australia: US \$ 5.5

Tại Hoa Kỳ và Canada: US \$ 6.5

Bạn đọc có nhu cầu xin liên hệ với Toà soạn theo địa chỉ sau:

Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo,

27 Trần Xuân Soạn, Hai Bà Trưng, Hà Nội

Điện thoại: (084 - 04) 3978 4864; Fax: 084 - 04 3976 3813

Email: nctongiao@yahoo.com.vn

Hình thức đặt mua và thanh toán:

- Đặt mua trực tiếp tại Toà soạn.
- Đặt mua tại các bưu điện trong toàn quốc
- Chuyển tiền qua bưu điện theo địa chỉ:

Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo,

27 Trần Xuân Soạn, Hai Bà Trưng, Hà Nội.

- Chuyển khoản qua ngân hàng:

Viện Nghiên cứu Tôn giáo: số TK: 12010000172550

Sở Giao dịch Ngân hàng Đầu tư và Phát triển Việt Nam

Rất hân hạnh được phục vụ bạn đọc

TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO